

ÜLIÕPILASLIIHT

Sisu: K-la T. Uue üliõpilasp Parlamendi avamiskoosolek, juhatuse ja toimkondade koosseis. / **Ad. Kõlmees:** Mõtteid kaasajast. / **J. P.** „Draamastuudio“ võõrusetendused Tartus. / **Võhivõõras:** Nööri ja seebitüki triumf. / **V. Adams:** Kuidas kukkusid Hassani püksid. / **Võistluskirjutus.** / **S. Aaslava:** Stuudiumi hädadest (lõpp). / **Üliõpilaskonna kulude eelarve** 1927/28 aastaks. / **Üliõpilasp Parlamendist:** Kungla-Ugala kokkupõrge; eelarve. / Akadeemiline kroonika. Kiri toimetusele.

№ 14

22. XII. 26

Üliõpilastele

Suures valikus meeste- ja naisterahva valmis ülikondi ja palituid, kodu- ja väljamaa palitu, ülikonna ja smokingi riideid ning kõike seltsi riide kaupa.

Tellimiste vastuvõtmine igasuguste riiete peale. Töö valmistatakse paremate meistrite poolt kiiresti ja korralikult, mille eest äri täielik vastutus.

« Suurem hinnaalandus iseäranis üliõpilastele »

Karl Abeli

Riide ja valmisriiete kauplus

Tartus, Kaubahoov nr. 8,
kõnetraat 159.

Suures ja maitserikkas valikus.

kuld-, hõbe- ja kristallasju

Peale selle

tasku- ja käekelli

kullast, hõbedast ja uuskullast

soovitab võistlemata odavate hindadega

Kullasepp

H. PÄBO

Tartus, Aleksandri t. nr. 6,
Suurturg nr. 9,
kõnetr. 606.

Firma „KOLUMBIA“

Tartus, Aleksandri tän. Nr. 4

soovitab suures valikus

Ameerika, Inglise ja Saksa vabrikutest grammofone ja platesid

„His Master's Voice“, „Columbia“, „Odeon“, „Parlophon“, „Beka“, „Polydor“. Väikesed Oliver tantsuplatted Emk. 65.— tükk.

Soovi korral grammofonide müük ka osakaupa maksu peale, mille juures hind kallim ei ole.

Peene nahakaupadest

moodsamaid naisterahva käetaskusid, portfelle, rahataskusid, kõiksugu reisi summadane jne.

Kirjutusmaterjale, paberi kaupe ja karnevali ehteid.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Uus üliõpilaspõlv parlament kokku astunud. Tartu üliõpilaskonna uue edustuse juhatus ja toimkondade koosseis.

(Reporterite muljete kogupilt)

Üliõpilaskonna suuremaks päevasündmuseks, mis üldist tähelepanu kõikides üliõpilaskihtides ja rühmitustes äratas, on alati uue üliõpilaspõlve valimised ja juhatus ning toimkondade moodustamine.

Kuna kõik rühmitused valimisele iseseisvalt lähevad ja valimise propa- ganda korraldamine ainuüksi korraldaja- rist ära ripub, on juhatus ja toimkon- dade moodustamine palju keerulisem: valimise tagajärjed olenevad ainuüksi, kokkuleppel, blokkidest ja koalitsioo- nidest.

Suuremad rühmitused ja valimise- elsed läbirääkimised.

Käesoleva edustuse juhatus ja toim- kondade moodustamisel olid mõõduand- vad 3 suuremat gruppi: ühelt poolt korporatsioonid 7 edustajaga, ja teiselt- poolt blokk väikeseltside liidust, maa- alaliste üliõpilaskogudest ja radikaalse- test üliõpilasseltsidest sama arvu edusta- jatega (4 + 2 + 1).

Keskkojal figureeris Eesti Üliõpilaste Seltsi ja E. n. ü. s. „Ilmatari“ ühine rühm 7 esitajaga, kellega liitusid ka 3 organi- seerumatut, moodustades sellega tugeva ja laialdase platvormiga koondise.

Koalitsioonide moodustamiseks peeti õige rohkearvulisi läbirääkimisi, mis aga suuremaid väljavaateid laialdase ja üht- lase „valitsuse“ moodustamiseks ei pak-

kunud. Ennustati isegi mõne suurema grupi eemale jäämist. Kombinatsioon võis olla mitu: kas ühinevad mõlemad äärmised grupid, milline kombinatsioon esialgu õige tõenäolik oli, nagu selgus hiljem, või liitub keskkohal mõne tiivaga. Keskkohal — senise edustuse kandvam osa — eelistas aga esimeses järjekorras endist koalitsiooni, kuna teine kombi- natsioon alles siis kaalumisele oleks tulnud, kui selgunud oleks esimese või- matus.

Koosoleku õhtu.

Läbirääkimised ei selgitanud asjaolu- sid uue edustuse kokkuastumise koos- olekuni mis 14. detsembril a. uues üliõpi- laskonnas ära peeti.

Kuna senini edustuse koosolekutel võrdlemisi vähe publikumi käis, oli nüüd väikene koosoleku saal tungil pealtkuu- lajaid täis. Oldi kohal juba enne koos- oleku avamist, mis k. 9 pidi sündima.

Rühmade esitajad peavad veel viim- seid läbirääkimisi kokkulepete saavu- tamiseks, sest soovitakse kõikide edus- tuse liigete osavõttu tööst.

Läbirääkimised aga venivad...

Publikum ootab kannatlikult, samuti nagu ajakirjanduse esitajad, kes kõik kohal on.

Kõrvalruumides askeldavad aga vo- litatud kokkulepete sobitajad, käes pliitsiga kirjuks kriipsutatud lehekese- d.

Peetakse rühmade erinõupidamisi. Kord on jälle kõik rühmade esitajad ninapidi koos...

Läbirääkimiste meeleolu laseb ole- tada, siiski koalitsiooni loomist seinast sei- nani: selle nimel on suuri järelandmisi oma nõuetes teinud keskrühmitused ja korporatsioonid, kuna blokk senini õige visalt oma seniseid kohtade nõudmisi kaitseb...

Kuid tagajärjedeni jõutakse siiski: lahkumineku kohtade asjus on tunda- valt vähenenud. Korporatsioonid ja keskrühmitus soovivad blokkilt tagane- mist revisjonitoimkonna juhataja kohalt saksa üliõpilaste kasuks, milline soov aga tagajärgi ei anna.

Publikum on aga kärsitu, sest möö- dunud on üle 2 tunni määratud koos- oleku algusest.

Lõpuks ei jõutagi revisjoni toimkonna juhataja kohas üldisele kokkuleppele. Kuna aga keskrühmitus teatavate põhi- mõtteliste lubadustega end blokiga sidu- nud on, siis ei saa ta siin oma heaks- nägemise järele talitada, ja nii minnak- segi valimisele.

Viimaks, pärast kauaaegset ootamist, ilmub saali k. 11 endise edustuse esi- mees Arnold Prüüs ühes edustuse liigetega ja

avab koosoleku

lühikese tervituskõnega uuele edustusele Vastavalt rühmade kokkuleppele sea-

takse Eestis Üliõpilaste Seltsi ja E. n. ü. s. „Ilmatari“ rühma poolt

esimehe

kohale Richard Janno (E. Ü. S.) kandidatuur, kes ka kinnisel hääletamisel 29 hääle poolt-olemisel valituks tunnistatakse. Edustuse liigete ja publikumi elava kiiduavalduste saatel koosolekut juhutama asudes palub abiesimehe kohale kandidatuuri ülesse seada.

Korporatsioonide rühma poolt seatakse

abiesimehe

kohale ülesse Oskar Seini (korp. Ugala) kandidatuur, kelle poolt 27 häält antakse ühe erapooletuks jäämisel.

Kirjatoimetajaks valitakse Kusta Laja (Ü. S. „Raimla“) 27 häälega, I abiks — Heino Kuiva (org.-ta) ja II abiks Karl Dobrus (korp.), mõlemad ühel häälel

Laekahoidjaks valitakse Alfred Taalman (Viljandi üliõpilaskogu) 26 häälega poolt, 1 vastu, abiks — Karl Zekul (vene üliõpil.) ühel häälel.

Järgnevad

toimkondade valimised,

mille juhatajad ka juhatusse kuuluvad.

Välitoimkonna juhatajaks valitakse Jaan Muru ühel häälel (korp. Fraternitas Estica), liigeteks: Leo Kangur (E. Ü. S.) ja Alice Pagikriisa (E. N. Ü. S.)

„Üliõpilaslehe“ peatoimetajaks valitakse ühel häälel Vilmar Adams (org. — ta), toimetuse liigeteks — Renate Palgi (korp. Filiae Patriae) ja Evald Kadak (Eüs. „Veljesto“)

Toimetuse sekretäriks valitakse Eduard Roos (Eüs).

Majandustoimkonna juhatajaks valitakse Arthur Mägi (Järva üliõpilaskogu), liigeteks: Karl Blum (org.-ta) ja A. Akermann (E. nüs. „Ilmatari“).

Lugemislaua toimkonna juhatajaks — Joh. Karlsberg (E. Ü. S.), liigeteks: Aleksandra Schmidt (vene üliõpil.) ja Schultz (saksa üliõpil.).

Üldtoimkonda kuuluvad: ex officio esimees Janno (E. Ü. S.), Hugo Kukke (E. Ü. S.), Bernhard Ingel (E. Ü. S.), Aleksander Mekkart (Eüs. „Liivika“) ja Herbert Kolk (korp. Vironia).

Revisjoni toimkonna juhataja kohale seatakse ülesse 2 kandidaati: Mihkel Mihkelson (Eüs. „Põhjala“) ja Harald Jaaker (sakslane). Kuna keskrühmitused (Eüs ja organiseerimatud) blokiga seotud olid, siis valiti juhatajaks Mihkel Mihkelson 14 häälega, kuna teine kandidaat siiski 12 häält sai.

Liikme kohtadele seatakse ülesse Harald Jaaker (saksa üliõpil.) ja Boris Bakshit (juudi õliõpil.), kes ka valituks tunnistatakse.

Ja nii olidki valimised läbi, ilma et neid rühmade nõupidamisteks katkestatud oleks, kuna seda läinud aasta valimistel 5 korda tuli teha.

Kõik möödus kiirelt ja üksmeelselt, mis oletada laseb, et järgnev tegevusaasta viljakas võiks olla.

Läbirääkimistel,

tänab endine edustuse esimees endist juhatus ja toimkondi solidaarse ja viljaka koostöö eest ja palub vana edustuse nimel uut edustust omavahelisele koosviibimisele.

Ametite üleandmise tähtajaks määratakse 1 nädal. Et uue edustuse juhatus ja toimkonnad kohe tegevusesse saaks astuda, siis teeb Hugo Kukke ettepaneku seda koosolekut lõpetades ära pidada kohe teine koosolek, mis vastuvõtaks protokollid.

Ettepanek võetakse ühel häälel vastu, ja koosoleku juhataja kuulutab 1/2 tunnilise vaheaja. Selle möödudes avatakse

teine koosolek,

mis ka ettekantud protokollid kinnitab.

Koosolekutele järgneb koosviibimine, millel vana edustuse liikmed oma „matuseid“ pidades uut elada lasevad. Hoolimata sellest, et ruumid niivõrd külmad olid, et Vilmar Adams oma kuue krae pidi ülesse tõmbama, tundus siiski üksmeelne rahulolemine valimiste tagajärgedega. Peeti tervituskõnesid niihästi ametmeeste kui ka teiste liigete poolt. Oma ülesseastumiste tõttu ajakirjanduses tähelepanu äratanud edustuse liige Kääparin pööras seekord oma korda tähelepanu ka ajakirjandusele, keda oma sisuka kõne lõpul pärast väikest noomimist „elada“ laskis. Ainukene mees edustuses, kes senini suurt tähelepanu ajakirjandusele on pööranud! Kahjuks pole aga teda enam uues edustuses ega teda volitanud Võrumaa üliõpilaste kodus.

K.-la. T.

Mõtteid kaasajast.

Ado Kalamees.

Üliõpilaskonna valimistel käis tänavu 4¹/₂ tuhandest umbes 2¹/₂ tuhat valijat. See ei ole mitte liiga suur arv; ta teeb välja umbes 56 protsenti.

Riigikogu valimistel käis suvel koguni natukene enam hääli ära andmas. Oleme oma parlamendiga tähendab palju ebademokraatlikumad. Ei saa küll salata, et üliõpilaste parlament pole kuigi tähtis ja ei tarvitsekski nii väga riigikogu eeskujuline olla. Paar kolm kindlate kohustustega asjaajat üliõpilaskonna ettevõtete juurde,

üks supikatla juurde, teine toetuskassa juurde (mida veel ei ole), raamatute muretsemine, tööbüroo (mida veel ei ole), leht — ja olulisemad üliõpilaskonna orgaanid ongi loodud. Üliõpilaskonna edustusel on palju ametlikku hiil-

Uuendage aegsasti „Üliõpilaslehe“ tellimist!

gust ja paberinärimistki tuleb sellele tagatipuks. Et aga parlamendid on veetlevad, ja huvitavadki, siis ei pääse meie parlamendist — mis sest, et ainult pool üliõpilaskonnast teda valimas käib.

Üldse parlamenttikust korrast — kas meie ei ela üldse praegust kõige teravama parlamentliku korra ajajärgus. On olemas väga kaaluvad põhjused; mis külmaks võivad teha valimiste ja parlamentide vastu. Kõige esiteks tuletan meelde seda magushaput

S/A Üliõpilaskonna Edustus.

Istuvad vasakult paremale juhatuse liikmed ksv! ksv! Veiss (abilaekah.), M. Mihkelson (laekahoidja), Arnold Prüüs (esimees, EÜS), H. Raudsepp (sekretär), Piilman (abies.), Taalman (abisekr. ja majandustoimk. juh.), Seisavad vasakult paremale ksv! ksv! Kääparin (lugemislaua toimk. juh.), Jauker (revis. t. juh.), Mary Sengbus (majandustoimk. liige), Bakscht, Mekkart, Aksenie Akermann, V. Adams (välistoimk. liige ja „Üliõpilaslehe“ toimetaja), K. Kesä („Üliõpilasl.“ toimk. liige), Paas, L. Kangur, Dr. Elise Käer (välistoimkonna juh.).

meeleolu kevadel, kui aeti valimiseelseid kihutustöid. Ei või öelda, et selles palju muuga rekendati, kui ainult taktikaga — suuri hulke liigutada. Sellekohane oli ka kihutustöö, lööklauseline, suuresõnaline. Lehtedest ja brošüüridest sai pildi kümmekonnast vastumisi vaidlevast ja vahetevahel sülitelevast erakonnast, ja see ei võinud kuigi suurt naudingut pakkuda. Kui tulevikus valimisi toimetatakse, siis ootaks nagu hingeõnnistust, et selles ka enam oldaks, et oleks ka niisugust tagasihoidlikkust, mis poolehoidu ärataks hüüdsõnale-mitte-vastulejates. Meie olevat kaine rahvas, kuid seda just väga märgata ei ole, või oleme kaotanud oma iseloomu uute, moodsate riigielukunstide omandamise mõjul. Ei saa ju küll kahelda selles, et hoolimata poliitilisest taktikast,

kõik erakonnad siiski lõpuks kokku need on, kes meie väikest riiki hääl-halval kombel juhivad, ei oska aga kunagi leppida selega, et nad endi vastu niisugustel tähtsatel puhkudel, nagu valimised, lugupidamist ei oska äratada.

Mõtlesin siis parlamentariitliku korra pahedest ja demokratliku korra nõrkustest, kuulsin hiljem ühe kõige radikaalsema rühmituse paremate ja pääkamate kõnemeeste suust häid seletusi sotsiaalse korra siiski suhtelistest voorustest, aga omateada pidasin mees Plato't ja tema tarkade valitsust — see oli Greekas mõeldud, ja ometi oli sääligi just ürgpõhjaline demokraatlik kord alles olemas, kuigi seisuste läbi juba tublisti näpistatud; ja lõpuks lugesin ühest hiljuti ilmunud Soome „Valvaja-Aika'st“ ühe plaatomeelse

esseisti J. Forsmann'i nähtavasti Soome olude kohta mõeldud kirjutust tänapäeva demokraatliku korra puudustest. Neetud puudused, et nad just seda kõige paremat saadavalolevat riigikorda meil rikuvad.

Tundsin rõõmu nagu oleks sõbra leidnud: Jah, Soomes on demokraatlik kord, aga nähtavasti on ka säälnurisejaid. — Nii siis ei ole see meil mitte ainult meie kitsade olude süü üksinda. — Ja kuna meil on just samane kord, ainult ilma presidendita (mida pole veel jõutud), ja veel palju enam nurisejaid, — siis sain peaaegu aru, et valitseb sild hõimude vahel. Aga sild mitte nii loomu'ik hõimuharrastuste kaudu, vaid just selle kaudu, et elame nii väga ühesugustes tingimustes, oma proosalise eluküljega nimelt, ja et selle kaudu hõimlust ja ühe-

sugusust on tunda palju kergem kui aadete kaudu. Üleb ju vana-noor Heinegi, kuigi veidi rängasti, nii et see mitte täies ulatuses meie küsimuste kohta ei kõlba:

Selten habt Ihr mich verstanden,
Selten auch verstand ich Euch,
Nur wenn wir im Kot uns fanden,
So verstanden wir uns gleich.

Tundsin tükk aega, et Forsmannil on õigus vigu näidata, et seda aga ei juleta enamail juhtumistel. Kuid armsaks sai mulle Forsmann sellepärast, et ta ei läinud kihvtiseks, vaid kuidagi moodi ainult arutas asja. Armas inimene, tema on selle rahuliku tee valinud, mis asjade pärast ägedaks ei saa, ja mis ei enesele ega teistele sellepärast raskusi ei sünnita. Teised teevad seda isesuguse ägedusega ja ei märka lõpuks isegi, kunas nad sellest piirist üle on astunud, kus nad juba kasutute relvadaga võitlevad. Aga sooviksini siiski, et meil vähemasti ükski Heine-taoline mees oleks, kes vähe enam meie puudusi pipardaks, sest muidu jälle ei pane me lõpuks enam tähelegi, kunas me isegi kõige halvemaga leppima oleme hakanud ja arvame, et meil kõik on kõigeparemas korras. Seda

ta aga praegu ei ole, kõige vähematki mitte.

Parteid kisklevad, näib isegi nagu oleksid hiljutised suured pangakrahhid ja suuräride krahhid kõigutanud riigi majapidamist nii tugevasti, et nüüd selle tagasi tasakaalu toomiseks on vaja kokkutõmbamisi ja surumisi just kultuurivõsukeste kulul. Ei saa kunagi ära leppida nende ärimeste oskamatuses iseseisvuse algul, kes poliitikasse küll oskasid tungida ja seda mõjutada, aga sellejuures halbadaks ärimesteks osutusid. Ja kõige vähem saab leppida, et nende eksisamme veel praegugi ainult kui kurba fakti mainitaske, vabandavat, ja isegi seda nagu kuidagi sootu udusse ära kaotatakse. Nii et õieti arugi ei saa, mis siis õieti oli, miks algas kogu meie riigielu nii lootuslikult, ja miks nüüd seisame kõige lootuslikumate asjade varemete lähedal. Küllap kultuur juba ennast päästab, võib olla on talle isegi kasuks, et ta oma harilikku vaeselapse osasse tagasi on näidatud, sääl on ta teinud ja sääl teeb ta ka edaspidi oma paremad saavutused. Kuid õiglust ja paremat inimest läheks nagu siiski natuke enam vaja, ja ka kultuurilise riigikese rõõmus lootus, mis nüüd

äriliseks-odavahuviliseks lubatakse teha, selle kaotamine on kah natuke kibe. Kuid küll aeg kõik haavad parandab . . .

Sellepärast tahaksin jätta selle kahetseva tooni ja ainult nimetada need mõtted, mis Jaakko Forsmann oma artiklis käsitleb, rahulikult, asjalikult. Tema tegutseb semantikaga: demokraatlik rahvavalitsus — uue aja vorm, igatsetud ja ülistatud — kuid selle sõna taga esinevad riikides rahvavalituste tüüpide individuaalsed vormid, mida kuidagi enam parimaks ei julge nimetada.

Ah siiski, see semantika on rumal semantika! Kuigi ülistasin alles teda, ta on siiski sääljuures ainult süütu, armas nähtus. Ta puurib ja tegutseb ainult omasoortu, puurib ja tegutseb, küsib kangekaelse puupääsusega, miks asi ei vasta oma nimetusele; või konstateerib ainult fakte. Ja seda lõpuks kas või ainult sellepärast, et pärast teistele öelda: „ma ütlesin seda juba ammu ja esimesena.“

Jah ta on sümpaatlik ja armas, aga ta on ka üks suurim jahedus, suurim mõtlemine mõtlemise enese pärast. — Aga ma ei saagi niimoodi sellest enam edasi.

Jaakko Forsmanni käest sain mina väheks ajaks selle peene,

„Draamastuudio“ võõrusedendused Tartus.

4. ja 5. det. 1926.

Juba minevaastane „Draamastuudio“ võõrskäik Tartu oli midagi eriilmelist, tunnustust teeninud lavanähe. Seeaastane külaskäik täiendas stuudiolaste võimete üldulatust tuntavalt.

Mängukavasse oli võetud neli teost — ja võiks öelda, nende kaudu näitab „Draamastuudio“ oma käesoleva silmapilgu võimete kvintessentsi. Ja see jättis rahuldava üldmulje, millist meie oma suuremate teatrite tegevuses-saavutustes nii sageli ei näe.

Ei oleks mõtet stuudiolasi üle hinnata — see oleks kahjuks neile ja nende arengule. Aga ei saa tunnustamata jätta, nende mängunärv on tihedam, võluvam, peenem — ja seda loomulikult selle pärast, et stuudiolased üldiselt suurema üldharidusega on kui meie tavalik näitleja. Aga ka nende lavaline haridus on põhjalikum, läbi käinud lavakooli klassid.

Kui soovida, siis küll nende loomingu-elu tingimuste kergene-mist, et neist iga üksik tõusta võiks seltskonna südamesse. Sest alles hiljuti (muidugi mitte meil) oli näitleja seltskonna kesksus, kelle kaudu levinesid uued mõttekäigud, ideed, toon, maneer jne. Näitleja on selle oma seisukoha

segaste aegade tõttu kaotanud, aga ta ehk võidab selle uuesti tagasi. Siin siis on vaja isikukultuuri, suggestiivset võimu, hüpnooti jne. Selle näitleja mäng on siis ka mõjuv, kaasahaarav, sest ta mõistab, kontsentreerib, ühendab, peegeldab, väljendab eneses kõik lava ees istujate mõttekäigud, maitsed, tundeavaldused, viisakuse ja hääd kombed.

Seni aga, kui näitleja hommi-kupoole istuma peab kantseleis, õhtupoole proovidel ja mängus, jääb kõige paremate saavutuste juures veel midagi soovida. Kuid seni kui pole „Draamastuudio“ oma mängusaali, ei nähtu pääseteed normaalsemale seisukorrale.

Esimese etendusena anti Max

enesega rahulduva arusaamise mõningaist asjust; ka sellest, miks rahvariiklise riigi valimistele tuleb väike protsent valijaid, miks tekiavad ulakused riigijuhtimises. Sooritasin väikese pädagoogilise kolokviumi. Muidugi Forsmanni mõtted olid mul juba varem eneseki osalt tuntud, sellepärast olidki nad lugedes nii vastuvõetavalt uudiseks.

Tema arutab nii: Rahvas, omas üldsuses ei ole kunagi küps enda valimisteks. Kestvalt koosneb ta suurest hulgast, keda ühegi abinõuga nii tugevasti nihutada ei saa, et ta läheks valimiskasti juurde. See hulk aina veelgi töötab kasvada, sel määral, kuidas vabariiklises riigis valimistometus pikkamisi kaotab oma esmakordsuse ja uudise ärevuse. Ja veelgi suurem on see hulk — ja nendega meie ebaküpsedes oludes kõige rohkem rehkendataksegi (mis annab tunnistust ka validalaskvategi halbadest kalduvustest) — kes ennast valimiskasti juurde lasab meelitada ülilahkete kuid raskelt teostatavate lubadustega. Palju väiksem on nende arv, kes täiel määral aru saavad riigivalitsemise suurimaist ülesannetest ja mõtleavad mõjutamatult. (Aga — ka Jaakko Forsmanni jaoks lahter?

nende jaoks, kes teadlikult rahuldamatud on riigijuhatause valimisviisist, just eelnimetatud punktide pärast.)

Kirjutaja läheb loogiliselt edasi ja paljastab põhjusi, mis demokraatiaid riigi eesotsas halba valgusesse asetab: Ükski kogu ükski hulk ei ole võinud oma tervikus riiki juhtida, ainult üksikud teevad seda kõige paremini; nii et see valitsetud on; nii et seda igaüks tunneb, et valitsetud on, — kuigi oma naha pääl. See on peaagu valitsuste kibe aksioom. Ja väga õige näib sotsialistide praegunegi kõrvalehoidmine valitsustest. Mulle on tundunud alati, nagu oleks võim ja valitsusekandmine paratamatult (ja kuna valitsus on tarvilik, siis ka alati) perempoolsete, seda asja tundjate ja sellest kuidagi isemoodi huvitatute asi. Võim tundub iseenesest midagi parempoolset, peaks peaaegu nagu ütleva.

Edasi: kui öeldakse vahest täies selle sõna parimas mõistes, et võim on parajasti rahva käes täiesti, siis on selgi korral mõistlikum selle all mõista, et võim kuulub kellelegi, kelle võimuses on suurem osa rahva poolehoiust. See tähendab aga palju enam üksikute mõju rahva pääle, kui

ümberpööratud. Ja siis ei ole kauge ka samm selleni, et kuna üksikud erakonnad oma võimupiirkonda püüavad ainult teatud osa või kihi rahvast, ühelgi aga ei ole rahva enamust, siis kõige rahvalikumaks valitsuseks võib osutada ainuvalitsev monark, kes oskab käsitada tervet rahvast ja omandada selle poolehoiu. Ja niisugused demokraatlikud monargid ongi juba sigenenud, kellele rahvas laulab hosianna, ilma et ta oma ülistatud õigusi vähegi taga kurdaks: Mussolini ja Pilsudsky.

Kirjutaja oskab veel teistestki külgedest kallale kippuda semaseoloogiliselt üheõiguslisele riiklusmõistele, muide, ühest väga vanast ja tuttavast küljest, mis juba Nitzschest võib põlveneda: Üheväärilisus ja vabadus riikluse mõistena ei peaks tegema iseenesest mingeid erandeid mitte üksinda varanduslikult, seisuselt, vaid õieti ka vaimuomadustelt, järelikult ka mitte ealt. Ometigi astutakse just demokraatsuses sellest vähemasti sellegagi üle, et püütakse valida vaimuparemmikku. Noh, see oleks ju siis selektsiooni nähtus, muidu polekski tarvis valinisi, vaid ainult loosimine. Seda kallalekippumist teeb ta, ütleva, asjata.

Mohri „Improviseerimised juunis,“ komöödia kolmes vaatuses: näitejuht R. Engelberg, dekor. R. Wunderlich.

„Improviseerimised...“ teosena ei ole sügav. Kuid siin võime maitseda autori õilset lüürikat, mida põimib ta inimvärdjate peade kohale; võime nautida tõsise ja naeru vaheldumise tundetihedust — groteskist lüürikasse; ja üle kõige, teose ilmes ja laadis nii ka ülesehituses on ka midagi, mis seob su jälgijaks. On see pipardatud realism, mis sisse lõikab draamatilistesse improviseerimistesse; või teose vaimu moodsus; või kahe maailma: vana, väljasureva aristokraatse ja Ameerika dollarite ilma vastamisäädmine, kus lõ-

puks mõlemad osutuvad võltsidena. Kindlasti mõjuvad kõik nimetatud teose omadused. Ja peenenud mängu meeleolurikkus, realistlik maapinnal hoid — see hoidis mulje, vastuvõtte värske, ja kuidagi isegi väga elulisena.

Juba esimene stseen — teenijate grotesk-koomiline, nurgeline, kuid pehmete toonidega tervituslaul mõjus hästi. Et teost käsitatud juba mineval aastal, piirdume siinkohal märkustega, et see aasta Adam Zappe, improvisaatorina J. Nerepi parem oli. Parempoolsete pääle vaasi katkiheitmist, mängitud S. Milleri J. Nolkki, dr. Vase K. Otto ja Zappe J. Nerepi vahel. Võrdeliselt olgu tähendatud, et vürstinna Orloffi naiskuju A.

Romani kätes oma meeleolurikkuse tõttu oli käesoleva võõrusetenduse küpsemaist naiskujust (L. Lasneri Beatrice kuju „Palju kõrgem ei millestki“ oli kunstiliselt mitmekülgsem ja A. Tihkani Isolda kuju „Narr Tantris“ oli ehk sügavam).

Teise etendusena mängiti A. Lunačarski „Võimu hullustuses“ P. Sepp'a lavastusel; Tuurandidek.

Ainelt ja tegevuselt on tabatud siin keskaegset metsikust, anormaalselt meeskirge, julmuse, loomallikkust: isa sunnib oma tütre abielluma enesega.

Autori kandvaks ideeks on arendada võimutahte hullustust — olla võimul, mille ette kummutavad kõik: rahvas, säädused ja

Kuid palju olulisem on küsimus, kas niisuguse nõrga aluse juures valijate poolt sünnibki tõeline selektsioon, kas siin osavad mehed lihtsalt endid etteotsa ei kauple; vähemasti on see võimalus, — nagu ütles prof. Anderson dokt. O. Looritsa promotsioonil liivlaste usundite päritolude kohta —; olid ju vanasti vallavaneimate valimised vahest osavate meeste käes samuti kerge, ainult natuke kulukas asi. Ja ka siin võib seesugune nähtus ette tulla, siin just säääl, kus suuri lubadusi tehakse. On ju meilgi näit. sagedaimad nurisemised kuuldavale tulnud, et riigiesituses ikka vahest ka sellest küljest osavaid mehi satub. Ja see on ka täitsa võimalik. Vähemasti arvavad riigikogus eneses harilikult ühe rühma mehed seda halba oma naaberühmade kohta, mis arvamine avaldamiselegi tuleb. Ja oleks neile enestele tõesti sel korral veel palju halvem, kui nad seda ise ei usugi, aga siiski arvavad. Muidugi vastamisi nii üksksteist kostitades sulab terve moraalne tasapind üldiseks. Forsmann arvab isegi, et kui siiski rahvaesituses satub mehi, kes auga täidavad oma koha ja omad ülesanded, siis ei ole see sündinud

mitte otsekohes rahva tahtmisel (sest rahvast huvitab sagedasti just meelitatav ja kõmuline külg), ja kui siis rahvas tõesti häid ja kõmuvaenulisi esitajaid valib, kas ta siis ei talitagi vast ebateadlikult.

Rahva suu on siiski jumala suu, tema kõneleb lihtsalt ja tõetargalt, aga ainult elukogemuste järele, — siis on ta aga juba ammu püगतud, kui tuleb tema lõpulik otsus.

Muuseas kollitab alati liig suur rahakihtide oligarhia võim rahva valitsusi. Teatakse kinnitada, et kõige vanemas vabariigis — rahvariigis, nimelt Ühisriikides, erakondadel valijatevõimust kõrgemal seisab veelgi vägevam võim, mille paeltesse erakonnad ise on seotud. Mingisuguse tulevikufantastilise pildi sellest oligarhiahädaohust maalib ameerika kirjanik J. London oma „Raudses päkas“. Ja see ei või olla ainult luuletaja fantaasia, kuidagimoodi peab see ameerika õhust nuusutatud olema.

Erakonnad tarvitavad säääl palju suuremat propagandamehhanismi kui meil, et võistlust teistega välja pidada ja valituks pääseda, riigis, kus reklaam on pööraselt elujõuline ja otsustav. Säääl oleneb kõik rahatagavara-

dest, mida seks otstarbeks võib võitlusesse paisata. Ja nii on säääl siis erakonnad sunnitud ära rippuma rahamaailmast. Raha ei ole aga kunagi eetilise tegur, vaid immoraalne. Olevatki siis kujunenud see komme, et erakonnad esitavad tõelikult kaks programmi, ühe — rahvale, avaldamiseks, meeolelu võitmiseks, valitudaamiseks, ja teise — trustidele, tõelise teostamiseks. Kuidas sellega tõelikult lugu on, selle kohta võiks vahest seletust anda erapooletu teadusmees, prof. Simpletton „Vabast Maast“. Et säääl midagi niisugust on, seda kinnitavad vast ehk „ahvistpõlvenemise protsessidki“, sest lehest lugedes tunnend nagu ikka, et see ei või rahva tõeline hääl täiesti olla, mis säääl kohut mõistis ja teaduse osariigist välja ajas. Veel üllatavam oli aga 1923 a. aset leidnud kirjanik Upton Sinclairi vangistamine, kelle süü seisis selles, et ta vaba taeva all rahvakoosolekul ühisriikide enda põhisäadusest üksikuid kohti ette oli kandnud ja tõlgitsenud.

Need on kõik väga tähelepanuväärilised puudused ja miniatüüris kannatame ka meie just nende pärast. Ime siis veel, kui päälle huvide puudumise pärast

jumalgi, kirik. Kuid see võimutahe saab hukutajaks — kuninga naljategija habemeajur saab kaasa haaratud samast mõttest ja lõikab läbi kuninga kõri, et olla isand võimu üle, mille üle teist võimu polnud. See oli jõuline lavastus nüanssides küps, liikumises kõnelev.

Mõnikümmend tegelast lavastuses; nendest üle tõusid pääosalistena kuningas Dagebert-Cruel J. N o l k. Sellel on mängu. On leitud eneseväljendus, oma elamuste — kujutuste vaba tõlgitsemine. Ja küsimus on, mida Nolkil on tõlkida, kui palju on tal sisemisi peidetud väärtuseid! Nolkil on annet, ja ta nagu käesoleval korral andis kõik. Ta suudab mängida, kuigi ta puhul

ei saa kauemini peatuda. Ta ande ulatus rahuldab, teda saab ansambelis tarvitada, kuid loorbereid on tal raske lõigata.

Aristiid, kuninga habemeajur F. M o o r, oli antud eelmise trandina, varjuna. Ta kuju oli huvitav, detaili väljatõttus karakterne; oli Moori ilus kuju.

Kolmas keskne kuju teoses, printsess Blanca, L. L a s n e r mängis üksikuis piltides täie andumuse ja traagikaga. Väärrib nimetamist öde Dorotheana L. M ö t t u s, seda oma draamaatilise-hääletooni ja väljendussulavuse tõttu.

„Palju kära ei millegistki,“ W. Shakespeare'i komöödia 16 pildis, A. Lauteri lavastusel, A. Tuurandi dek., O. Oboljaninova kostüümid.

See etendus tundus kõige terviklikumana: Ja seda mängu tõttu, kus sõna otsekoheses mõttes iga osaline mängis, oli kuju-karakter ja üldine ansamble oli nähtud lavaliselt veetlevana.

Nii andis etendustest oma kõige parema kuju R. O p s u l a Don Pedro osas; Claudio, F. M o o r, noor aadelimees, vähe deklameeriv, vähe nukrutsev — nagu see üldnimliku armastaja puhul loomulik. Benedict — J. N e r e p, oli siin lavaliselt kodune; mängu kandev. Ainult ehk liialt hakkas armastama oma kuju arengu keskel. Kiituse aga teenis L. L a s n e r Beatrice osas, olles täiesti sessa ossa ümberloodud. Ka Messiina asevalitseja A. H i m b e c k ja

ükskõikseks jäävate sigineb tugev kiht neidki, kes valimistest eriti vaimustatud ei saa huvide liiga põhjaliku ja mitmekülgse väljaarenemise tõttu. Neile ei saa aga miskit etteheidet teha, kui nad oponeerivad, ja kui nad isegi ei vali.

Jah, kõnelesin sõbraga; hm! siis demokraatlik riigikord pole hää küllalt, tõsi, tõsi tõesti, mis ütleb nii Jaako Forsmann, kui ka mina ise. Kuid tuleta meele žandarmeeriaid, sõnavabaduse kitsendamisi, rahvakihtide käpa-allhoidmisi endistel kuninglikku-

del aegadel. Oli vist parem! mis? Ja on siis parem kui halbtustest isegi kõnelda ei saa.

— Noh, meie Upton Sinclairid on ju ka veel alles tulemata...

Nööri ja seebitüki triumf.

Ajakohatud mõtted surmanuhtluse allesjätmise puhul Eestis.

Riigikogu Kriminaalseadustiku komisjon on vabariigi uude kriminaalseadustikku üles võtnud surmanuhtluse. Andumuse ja liigutava innuga on sümpaatsete üksikasjade määramisel kaasa aidand kõik meie rühmad, sotsialistidest sakslasteni. Viimaste esitaja toonitab, et „surmasaatmine peab kindla korra järele sündima“. Nii armastab sakslane korda, et isegi inimese poimine peab sündima viisaka kommangi järele. Vist ka armastusest „igivana traditsiooni“ vastu (sest „maximum traditsioone!“ — nagu õpetavad meie korporandidki) on sakslane eriti soojalt soovitud täidesaamise viisina poomist, eitades mür-

gipeekri valimise võimalustki, see on seda, mida lubasid koguni barbaarsed kreeklased Socrates'ele¹⁾ (muide ka „riiklisele kurjategijale“). „Valikut olla ei või, see oleks karistuse pehmendamine“ — nagu loen „Kaja“ refereeringul lugupeet õigusteadlase väärtkõnest. Üks sotsialist (õnneks olen nime juba ära unustand) katsus läbi viia, et naised surmanuhtlusest osa ei saaks, kuid eelmainit õpetet sakslane näitas ära põhiseadus käes, et kõik kodanikud on seaduse ees üheõiguslised. Too sotsialist arvas enese kindlasti väga inimliku ole-

1) Kas poleks aeg jätta jutt tolle orjakultuuri humaansusest?

vat ja õilsa hingega ideelised radikaalid tunnevad ta vastu kindlasti suurt lugupidamist. Kuid mina ei saa! Mitte ainult sellepärast, et mul on arusaamatu inimeste (= vaimliste olevuste) kunstlik jaotus meesteks ja naisteks, milline jaotus on sama pääliskaudne ja mõttetu, kui kõik teisedki inimeste sorteerimiskatsed. Vaid ka sellepärast, et „kultuurtahteline“ sotsialist võib lubada inimese poomist! See tähendab: inimese poomisest osa võtta, inimest ise puua, ja veel nii aral viisil — käe ülestõstmisega mugavas valgustet toas. Rahulikult tõsta käe, et puuaks inimest, ka riiklikku kurjategijat! Oi, ku humaansed ja

Don-Juan J. Nolk olid omal kohal. Küpsed omas koomilises-grotesksuses olid Ühtepuhku N. Engelberg ja Vastumuhku A. Meering. Soovida jättis kirjutaja. Selle etenduse küpsust tuleb A. Lauteri kui lavastaja ja näitejuhi arvele kirjutada.

Viimasena etendati E. Hardti „Narr Tantris“, draam 5. vaat., R. Engelbergi lavastusel, R. Nymani dek., Oboljaninova kost. R. Engelbergi töö lavastajana väärrib siin tõsist tunnustust.

Ainelt ja käsituselt muinasjutt, müüt, Helge ja sünge. Marki, Kurnwali kng. naise Isolda ja kng. venna Tristani armastus. Tristan lahku igaveseks, kuid tuleb tagasi tõbise maskis ja siis narrina. Lõbustab

kuningapaari, kuid Isolda ei tunne ära oma armastatut. Põlgab ära selle kui narri. Ja Tristan läheb...

Marki osas J. Nolk näitas veel kord, et ta suudab, et ta mängus on paenduv, ja teda iseloomustada võib: ta tõlgib rahuldavalt. Isolda A. Tihkan — osas, mis eriti vastustusrikas käesoleval korral. Isolda — valge uni, kollapäine nukrus jne. Tihkan toimis oma osas rahuldavalt, oli alguses viril. Paranis-paaž L. Lasner täiendas siin oma võimete üldulatust uue joonekesega.

Denovalin R. Opsulal tundus siin isegi süget tegevust. Dinas, K. Otto andis sümpaatseis piirjoonis kuju. Ugrin, vana narr, F. Moor mõjus siiski noorena.

Tristan (maskides) A. Lauter

näitas üleminekurikast artistlikku mängu. Ta otsis ehk liialtki peeni nüansse, vibreerivat tundelikkust, kuid ta esitus, narri traagika, tundmatuna oma armastatu ees, oli veetlev, oli lavaline.

Ja üldiselt — „Draamastudio“ mängustiiil kaldub tarvitama paatost, on draamatilise põhitooniga, kuid siin ei puudu ka lüüriline tihedus, õrnsus.

Näidati saavutusi, ja need polnud nõrgemad meie suurteatri omadest. Võisime vastupidiselt näha, et mängu tihedus siin on isegi suurem, et amsambli ja kujude väljatöötus kunstilisem.

Need saavutused õigustavad „Draamastudiole“ suuremat vastutulekut ja samaväärset tähelepanu, kui meie teistel teatritel on. J. P.

targad oleme! Vaba Eesti valmis- vasse moodsasse kriminaalseadus- tikku võetakse rahuajalgi poomist ainult „õelmate kuritegude eest“: riigi äraandmine (kas pole teada selle mõiste veenivus? — nii siis nõõr kaela ja pakk jalge alt ära ka fanaatikule-idealstile, sotsiaal- sele unistajale või umbmäärsest noorustulest või lihtsalt naiivsusest kaasakist poisikesele), riigipea tap- mine (kus on siin siis kodanik- kude ühetaolisus? või on riigiva- nem Jehova võitnud inees? kuid siis ei peaks ta elu hind kõikuma rip- puvusest parlamendi konjunktuu- rist) ja vanemate tapmine (patriar- haalse korra rudiment). Kui aga keset sügavat rahu teil on „vastu- võetav“ (nii tähendas asunik) poo- mise keskaegne toiming, milliseid

orgiaid võib oodata siis teilt aega- del rahutuul ja heitlikel!

Milline eetiline pääliskaudsus, välispidisus, mis lubab õnnetut roi- marit pidulikult puua — neile „kes on paremad!“ Tappa hädaohuta, rahulikult, pääleõunaselt, oodates kiitust kodaniku kohuse täitmise eest! Teha sedasama seaduse kaitse all, mida roimar tegi roi- mana ja riskeerides elu! Käte tõstmisega mugavalt kägistada ini- mest ja siis selle roojastet käe pak- kuda teistele „aumeestele“, sellega kallistada naist ja paitada last! Õelda, et „ise ei saada säärast roima korda“ ja „kõik kandku oma teenitud palka“ (ikka samas kom- misjonis õeld) — milline vahemaa siit tõelise inimliku kultuurini! Tahame olla kultuuri tipp, kuid

me elu möödub ikka veel muda- ses palaganis, kus istume kinni- seot silmiga ja otsime lunastust kaagilt!

Oleme lõpuks saand euroop- lasteks, millest unistas kord Gus- tav Suits. Kuigi veel mitte päri- selt. Hiljuti läbistas kõik eesti lehed üksikasjalik intervjuu Poola Vabariigi uue timukaga, Meistri nimi on kahjuks ununenud. Aga meelde jäi, et ta „esineb“ „ame- tikohuste täitmisel“ smokingis ja valgeis kindais. Nii siis ikkagi poolakad meist ees — euroopluse suhtes.

Kuid me jõuame varsi järele. Oleme teatavasti edasipüüdev rah- vas.

Võhivõoras.

Kuidas kukkusid Hassani püksid!

(V. Doroševič. Kuidas kukkusid Hassani püksid. „Postimehe“ raamatukaupluse pealadu Tartus. Hind 25 mrk.)

Jaa-jaa. Just nii on kena praegu ilmud jutukese päälkiri. Kuid kaante vahel pole mõni pornograa- filine kõmu, vaid päris kunstiväär- tuslik ja mõnusalt edasi ant hur- mav väike jutustus sellest, „mida teada sai inimestest Hassan“.

Jutukese autorit — Vlass Do- roševič'i — tuntakse meil õige vähe. Seda tuleb kahetseda, sest see „fõljetonistide kuningas“ on mitmeti tähelepandav. Doroševič on meisterlik jutustaja ja on saa- vutand kõrgemal määral ajakirja- nikule ideaalse omaduse — ker- gestiloetavuse ja huvitavuse. Ta on loond isesuguse tehnikagi — n. n. lühikese rea. Kuid see sti- listiline võte just võimaldabki talle kõnelda klassiliselt-kerget, nalja- tavas vormis päris tõsiseid, inimi- liku soojusega ja tuumakaid asju. Kõige riskantsemaid teeme käsitab Doroševič kerge graatsiaga, kui osav kõietantsija vaevalt-märgata- valt, kuid siiski äratavalt ja mõt- lemapanevalt libisedes üle elu kurbnaljaka tolle, mida ta armastab moodsa nüüdisaja inimese innuga. Tõsi, ta pole kaugeltki Kant, kuid ta pole ka „Rahva-

leht“. Tema lõbustab küll, kuid tema nali pole ilalgi lõbane ja nūri, nagu saksa kõrtsinali. Sest fõljetoniski on iga rida, mis ta kirjutab, — kunst, vormilt ja sisult. Ja kõik kunstid on ju lubat, pääle igava.

Hommikumaa muinasloona sti- liseerit retsenseeritav jutuke vest- leb sellest, kuidas Hassani, rikkal ja kuulsal mehel keset pidulikku pulmapidu . . . kukkusid püksid maha ja mida selle järelalusena teada sai tark Hassan inimestest.

Tegevuspaigaks on küll nime- tet muinaslooline Bagdad, kuid meilgi võib igapäev koguda just neidsamu elukogemusi. On ju inimese pinnapäälsus ja nāru- sus internatsionaalsed ja tõeliselt surematud. Kuigi Doroševič kogu aja äärmiselt surutult arendab jutu faabulat, pillub ta möödaminnes ka mõne sõna teisale, ja neist lakoonilistest vihjetest taipad elu- kogend autori suhtumist paljudesse asjadesse: isamaasse ja võõrsusesse, naistesse ja inimese õnnesse. Kuid ka tõsiseid asju näeb ta humoristi naeratleva silmaga. Näiteks kas või võõrasmaa kirjeldus:

Võõras linnas on peni valmis tor- mama iga värava alt teie kui varga kallale. Iga üks võõras linnas otse ootab teie koputust, et kinni langeda teie nina ees.

Võõra linna tänaval on valmis teile pähe lendama iga sillutuskiivi.

Ja ainult puud võõras linnas siru- tavad omi õitekaetud oksid teile võõrus- sõbralikult vastu:

— Poo end!

See raamatuke näib mulle eriti kohane ja kasulik pedagoogilise tuuma pärast tillukese suveniirina (kingina) pühiks või lihtsalt niisama — sõbralikult. Kohane ja kasulik mitte ainult sellepärast, et 25 marka paari lõbusa hetke eest on odav hind, vaid eriti just autori põhimõtte pärast:

— Naerge, et mitte nutta!

Ja mis eriti „pikantne“ — kuhu- tavale päälkirjale ja algusele vaa- tamata võib raamatukese julgesti kinkida igale tütarlapsale, ka kõige võõramale ja kristlikumalegi.

Soovida jätab raamatu lohakas välimus.

V. Adams.

Üliõpilaskonna eelarve Edustuse arvustustules.

23. novembril.

Edustuse koosoleku tähtsamaks päevakorra punktis oli üliõpilaskonna eelarve 1-sest aprillist 1927 — 1 aprillini 1928 (eelarve aasta on hiljuti kokkukõlastatud riigi eelarve aastaga). See koosolek sarnanes ehk liigagi riigikogu koosolekule; näib, nagu tahaks Edustus ikka enam võtta parlamendi ilmet, mida ei saa kuidagi pidada soovitavaks tõsise töö ja terviklise kaasvõitlejaskonna seisukohalt.

Enne eelarve harutamist punktide kaupa otsustatakse ksv! Kanguri ettepanekul pidada eelarve kohta üldi-

seid läbirääkimisi, kuid need kannavad üsna kaootilist iseloomu ja kipuvad minema pisiasjadesse.

Ksv! Mekkart („Liivika“) küsib, kas ei võiks ühendada erakorralised ja korralised kulud, millele esimees Prüüs (E. Ü. S.) vastab, et see võimalik.

Ksv! Adams (organiseerumata) kurdab, et Edustuse asutustest on lõpmata vähe kasu üksikülõpilasel. Suur osa eelarvest läheb õieti kantseiliste funktsioonide pääle, sõna laiemas mõttes muidugi. Sellast laadi on palgad, kantselei, ametisõidud, esitus, välistoimkonna

eelarve pea terveni. See on kulukas aparaat, kuid sellest pole sooja ega külma valdaval osal kaasvõitlejaist. Tuleks rõhku panna ideelistele ja üldhuvides seisvale asjule ja jätta kantseile ainult hädatarvilik.

Ksv! Raudsepp (korp.) kaitseb välistoimkonna summasisid kärpimiskavatuste vastu. Leiab, et majandustoimkond peaks esinema konkreetsete kavadega — alles siis saaks määrata summasisid majandusalale, huupi kuhugi määrata ei saa.

Ksv! Talman (kogud) selgitab

1926 a. „Üliõpilaslehe“ toimkonna liige Herbert Kolk (korp. „Vironia“)

1926 a. „Üliõpilaslehe“ peatoimetaja Vilmar Adams (organiseerumata)

1926 a. „Üliõpilaskonna liige Karl Kesä (E. Ü. S.)

eelarve majandustoimkonna osa. Nõuab summade määramist omaabile.

Ksv! Paas („Concordia“) nõuab üldist kärpimist.

Ksv! Adams leiab, et kärpida võib ainult millegi kasuks, mitte aga kärpimise enese pärast.

Ksv! Talmani ettepanekul asutakse eelarve harutamisele päätükkide kaupa.

Palgad (66.000) ja kantselei (69 500) kulud võetakse vastu juhatuse esitatud kujul.

Pikemad vaieldused tekivad välisosa võttude puhul. Neid on eelarves ette nähtud kaks: Soome-Ugri üliõpilaspäevad — 30.000 ja C. J. E. konverents — 40.000.

Ksv! Adams leiab, et kui „Soome-

Ugri üliõpilaspäevade“ all mõeldakse teist Soome-Eesti-Ungari üliõpilaspäeva Budapestis, siis on sellel eesti üliõpilaskonna seisukohalt palju suurem tähtsus, kui C. J. E. konverentsil, kus meie mingit aktiivset osa ei etenda. Budapesti konverents peetakse ühel ajal Ugri hariduskongressiga, mis peab otsima teid soome-ugrilaste kultuurilisele iseseisvusele. Meil polegi veel oma kultuuri, sellepärast on tarvilik otsida püsivat kultuuriühendust hõimukultuuridega, kasutades igat võimalust liikuda hõimu-ideede piirkonnas ja katsuda omaltpoolki mõjutada hõimuliikumist. Budapesti konverents on märksa tähtsam, kui vahapäälised Soome-Eesti päevad, millele kulutasime nii suuri summasisid. Ungarised on suurrahas vana kõrge kultuuriga, omapärase ajaloo ja kirjandusega.

Kui turanismi aatele leida reaalseid teostamisvõimalusi, siis haaraks ta ümber miljonid. Need asjad pole igatahes nii tähtsusetud, et neid võiks mahutada „ametiõitute“ alla. Et ka esimene üliõpilaspäev on otsustand konverentside korraldamist anda üliõpilaskondade ametlikkude keskkorralduste kätte, siis tuleks saata eesti üliõpilaskonna poolt 4 esitajat 15.000, kuna selle vastu C. J. E. konverentsile kulukas (40.000) esitaja saatmine võiks ära jääda, kuna see võib huvitada veidi ainult välistoimkonna juhatajat. Pääle ametlikkude esitajate tuleb saata üldine ekskursioon Ungarisse.

Ksv! Adams'ile vaieldakse vastu mitmelt poolt, kuni lõpuks ksv! Mekkarti ettepaneku läbirääkimised lõpetatakse ja juhatuse ettepanek vastu võe-

takse. Ksv! Adamsi parandus seega läbi kukkunud.

Vaielusi tekib ka esituskulude üle. Juhatus on esitusteks ette näind 50.000, ksv! Paas paneb ette neid 10.000 võrra kärpida, mida toetab ksv! Adams leides, et mõne aadressi andmine oleks võind ära jääda läind aastal. Esituste mitte kärpimist kaitsevad. Ksv! Kvi Kangu ja Prüüs. Hääleltsusel otsustatakse esituskulude kärpida 10.000 võrra.

§ 5 tekitab ka vaielusi. Ksv! Kangur (EÜS.) leiab, et ei ole tarvis võtta üliõpilaskonna eelarvesse toetusi üliõpilasorganisatsioonidele, nende toetamine olevat ülikooli asi.

Ksv! Prüüs kaitseb juhatusettepanekut määrata toetustena 25.000 juhatuset kasutada.

Ksv! Adams paneb ette mitte võtta eelarvesse need summad anonüümselt, vaid kohe ära määrata, keda tuleb toetada. Teeb ettepaneku määrata üliõpilaskarskusühingule 15.000, ak. hõimuklubile 10.000, organiseerumate üliõpilaste keskkorraldusebüroo käimapanemiseks 15.000 ja 10.000 jätta esialgu vabaks (maleklubi ja laulukoor). Ksv! Adamsi ettepanekust hääletatakse iga summa üksikult, summade poolt hääletab ainult organiseerumate rühm, kuna teised kõik vastu hääletavad. Seega jääb juhatusettepanek — 25.000 juhatuset kasutusse.

Prantsuskeelse kavatsetava informatsiooni brošüüri kulud vahendatakse ksv! Adamsi andmete põhjal brošüüri võimalikkude kulude kohta ksv! Kääparini ettepanekul viie tuhande võrra

„Üliõpilaslehe“ toetus — 100.000 võetakse vastu vastuvaidlemata ühel häälel. Seega on „Üliõpilaslehel“ esimesest aprillist 1927 kindel majandusline alus, mis ei jää kindlasti mõju avaldamata ka lehe sisul ja kaastööliste valikul.

Segakulud vähendatakse 10.000 võrra. Selgub, et kolmetunnilise istumise järele on eelarve kärbitud kõigest 20.000 võrra.

Majandustoimkonna eelarves (üldsumma 375.000) vähendatakse ainult ksv! Paasi ettepanekul § 5 — liikuva vara soetus ja korrasohid — 50.000 päält 30.000 päale. Kärpimist kaitseb ksv! Adams, vastu kõneleb ksv! Taalman.

Välisloimkonna eelarves vähendatakse välisinformatsiooni kulud 15.000-ni ja ekskursioonide kulud 50.000-ni Ksv!

Adamsi ettepanek ekskursioonide summadest välja eraldada 20.000 ekskursioonide korraldamiseks välismaile, et mitte kõik ei läheks ainult väljamaalaste vastuvõttudeks, kukub läbi. Välisloimkonna kulud seega 137.000.

Lugemislaua toimkonna eelarve (üldsumma 243.500) kaitsmiseks sõna võttes, kõneleb toimkonna juhataja ksv! Kääparin, et on sündmatu majahoidja hoolde jätta väike käsiraamatukogu hoidmine, nagu seda ksv! esimees tahab. Tulevat võtta raamatukoguhoidja, kes viibiks teatavail tundidel raamatukogu man.

Vastuvaidlejad (Prüüs, Adams, Paas) leiavad, et käsikogu kaotab mõtte, kui ta pole kättesaadav igal ajal.

Ksv! Adams paneb ette käsiraamatukogu täiendamine ära otsustada, enne kui raamatukoguhoidja üle vaielada.

Ksv! Kääparin kõneleb jälle portier võimatuses.

Ksv! Adams teatab, et organiseerumate rühm pooldab käsiraamatukogu aluse panemist. Võetakse vastu juhatusettepanek määrata käsiraamatukogule sel aastal 80.000, kuna väiksemad ja suuremad määrad läbi kukuvad.

Päale selle alustab ksv! Kääparin jälle portier vastu kõnelemist. Kuna ksv! Kääparin juhataja märkustest hoolimata kõneleb, võtab juhataja tal kolmekordse hoiatuse järele sõna ära. Juhatusettepanek määrata käsiraamatukogu väljaandjale (portier) määrata 8.500, ksv! Kääparin — 20.000. Kogu lugemislaua toimkonna eelarve võetakse vastu juhatusettepanekul esitatud kujul.

Kokku võetakse korralised kulud vastu mrk. 1.169.000 suuruses, seega 60.000 mr. võrra vähem, kui juhatusettepanekus.

Asutakse erakorraliste kulude eelarve juure. Ksv! Adams teeb ettepaneku maha kustutada 100.000 marka koguteosele „Eesti Üliõpilaskond“ rahapuudusel ja et selle summa võita kehvemate üliõpilaste toetamiseks ja haigekassale. Seda ettepanekut toetab ksv! Paas, vastu vaidlevad ksv! Kangu ja Prüüs. Ettepanek võetakse nähtava häälteenamusega vastu. Teised punktid võetakse vastu vaielusteta. Eelarve on läbi. Et eelarve kärpimise tõttu mõned summad vabanesid, siis teeb ksv! Mikkelsen („Põhjala“) ettepaneku omaabile ja haigekassale määrata 160.000. Ksv! Adams leiab, et tuleks eestkätt määrata toetus kehvematele üliõpilastele. Arendab mõtet, et tuleks edespidi järjekindlalt jaotada kehvematele kaasvõitlejatele üliõpilasköögis maksvad hinnaalandustähed. Neid tuleb teha kaasvõitlejatele kättesaadavaks nende enesetunnet mittehaavaval viisil pikemaajaks. Palub selleks määrata kas või väike algussumma, et see määramine saaks traditsiooniliseks. Vaieldakse vastu sellele toetuse jaotuse viisile leides, et vahest on vaja toetada riiete andmisega j. n. e.

Ksv! Taalman (kogud) arvab, et tuleks määrata omaabile 50.000 ja haigekassale 100.000.

Ksv! Boguslavski (venel.) paneb ette määrata haigekassale 120.000 ja kehvematele üliõpilaste toetamiseks 40.000.

Ksv! Prüüs ei pea võimalikuks raha andmist omaabi toimkonnale. See toimikond pole midagi teinud. Puuduvad igasugused alused ja kavad. Nüüsguse praegu tumeda asja päale ei saa midagi määrata.

Ksv! Adams esitab ettepaneku võtta sisse lisaks paragrahv neljandana: kehvemate kaasvõitlejate toetamiseks 75.000 marka. Ühtlasi paneb ette hääletada need kolm asja eraldi. Mõlemad ettepanekud võetakse vastu. Seega on kehvemate üliõpilaste toetamiseks määratud algsummana 75.000.

Ksv! Boguslavski ettepanekul võetakse vastu haigekassa fondi loomiseks 120.000. Omaabile ei määrata toetust. Seega on erakorralised kulud vastu võet 375.000 m. suuruses, terve eelarve võetakse vastu 1.544.000 mrk. suuruses.

Üliõpilaskonna põhikirja vastuvõtmine jäetakse järgmise Edustuse hooleks, kuna seks jäänd vähe aega.

Ühe hääle vastuseisemisel võetakse vastu ksv! Boguslavski ettepanek varustada Edustuse hääkskiitmisega vähemrahvaste rühmade palvet, et kodakondsuseta üliõpilased saaks teht üheõiguslisteks õppemaksu vabastamise suhtes. Palve saadetakse edasi Ülikooli Valitsusele.

Kuigi päevakorras veel 2 punkti, lõpetatakse koosolek, sest kell on 1¹/₃. Koosolek oli kestnud 5¹/₂ tundi vahetpidamata.

Võistluskirjutus.

Käesolevaga kuulutab Eesti Üliõpilaste Karskusühendus välja võistluskirjutuse teemile:

„Üliõpilaskarskustöö metoodika.“

1. Võistlusest võivad osa võtta kõik E. V. üliõpilased ja ülikooli haridusega isikud.

2. Võistlustöö peab ära näitama otstarbekohase karskustöö metoodi Eesti Üliõpilaskonnas.

3. Autasuks annab E. Ü. K. Ü

Paremate tööde autoritele I — 10.000, II — 6.000 ja III — 3.000 marka.

Märkus: Autasu alla kuulub ainult kolm paremat tööd.

4. E. Ü. K. Ü.-l on eesõigus paremaid töid oma väljaannetes kui ka eriraamatuina avaldada, nende eest tasu määrates autoritele harilikul korra järele. Kõik võistlustööde käsikirjad jäävad E. Ü. K. Ü.-le.

5. Võistluskirjutused tulevad

mõne märgusõna all E. Ü. K. Ü.-le (aadress: Tartu, Jakobi t. 8,1.) saata hiljemalt 1. okt. 1927. a. Kinnises ümbrikus tuleb juurde lisada sama märgusõna all autori nimi ja aadress. Ümbrik tuleb peale tööde hindamist avamisele. Auhinnata jäänud tööde ümbrikke üldse ei avata.

6. Töid hindavad prof. P Põld, dots. V. Ernits ja H. Klein.

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus.

Tartu Üliõpilaskonna kulude eelarve 1927/28 aastaks.

(1. aprillist 1927 — 1. aprillini 1928.)

Korralised kulud.

Peatükk I. Juhatus.

§ 1.	Palgad			
	Esituse masinakirjutaja ja raamatubüroo asjaajaja: 7 kuud á 6000	42.000.—		
	" " 6 " á 4000	24.000.—	66.000.—	
§ 2.	Kantselei:			
	a) kirjutusmaterjal	25.000.—		
	b) paljundused ja trükitööd	10.000.—		
	c) post ja telegraf	20.000.—		
	d) telefon	14.500.—	69.500.—	
§ 3.	Ametisõidud:			
	a) sisemaal	10.000.—		
	a) välismaal:			
	1. II Soome-Eesti-Ungari üliõpilaspäevadele	30.000.—		
	2. C. I E. konverentsile	40.000.—	70.000.—	80.000.—
§ 4.	Esitus kulud		40.000.—	
§ 5.	Toetused üliõpilaskonnadele		25.000.—	
§ 6.	Üliõpilaskonna väljaanded:			
	a) informatsiooni brošüür	40.000.—		
	b) üliõpilastele toetamiseks	100.000.—	145.000.—	
§ 7.	Segakulud		15.000.—	
				<u>Kokku Mk. 435.500.—</u>

Peatükk II.

Majandustoimkond.

§ 1.	Palgad			
	Majahoidjale ja teenijale 13 × 8000		104.000.—	
§ 2.	Küte			
	66 sülda kasepuid á 1600		105.600.—	
§ 3.	Valgustus:			
	a) Voolu eest 12 × 4000	48.000.—		
	b) pirnide uuendamine	6.000.—	54.000.—	
§ 4.	Puhastus ja korrashoid		60.000.—	
§ 5.	Liikuv vara: soetus ja korrashoid		30.000.—	
§ 6.	Segakulud		20.000.—	
				<u>Kokku Mk. 373.600.—</u>

Peatükk III.

Välisloimkond.

§ 1.	Välisinformatsioon, tõlked, paljundused		15.000.—	
§ 2.	Ekskursioonide vastuvõtt ja korraldamine		50.000.—	
§ 3.	C. I. E. liikmemaks		10.000.—	
§ 4.	Balti Üliõpilaskondade Keskbüroo liikmemaks		32.000.—	
§ 5.	Segakulud		10.000.—	
				<u>Kokku Mk. 117.000.—</u>

Peatükk IV.

Lugemislaua toimkond.

§ 1.	Palgad			
	Käsiraamatukogu teenimine		8.500.—	
§ 2.	Ajalehed ja ajakirjad:			
	a) sisemaa	70.000.—		
	b) välismaa	50.000.—	120.000.—	
§ 3.	Käsiraamatukogu täiendamiseks		80.000.—	
§ 4.	Kõide ja ajakirjade kaaned		30.000.—	
§ 5.	Segakulud		5.000.—	
				<u>Kokku Mk. 243.500.—</u>

Korralised kulud Mk. 1.229.600.—

Stuudiumi hädadest.

S. Aaslava.

(Lõpp.)

Kummalgi soovitatud loengutüübil esineks konkreetsest materjalist, nagu sündmustest, nimedest, arvudest, ainult näited illustratsiooniks, kuid need siis võrratumalt plastilisemal kujul ning üksikasjalisemalt, kui õpperaamatu aset täitva loengu konspektiivses kokkuvõttes. Kummalgi soovitatud loengutüübil oleks aga see paremus, et nende kaudu pakutud seemne idanevus tõuseb 100%⁰-ni. Ja kui veel sealjuures võimalikuks peetakse loengute arvu kärpida, siis hõiskavad küll nii üliõpilased kui professorid: nagu maast leitud on nüüd seni puudunud aeg, esimestel — teadusliku kirjanduse lugemiseks (millega ilma õppimata ning vilumata hakkama ei saadagi ja mida kahtlemata ülikoolis tuleks selgeks õpetada), viimastel — teaduslikuks uurimistöök.

Üle minnes seminaridele ja praktilistele harjutustele, millel kui isetegevuse taimelavadel üliõpilaste harimisel meie ülikooliajal vahest kõige suurem teene on, kuna oma silm ikkagi jääb kuningaks, oleks nende kohta ainult nii palju tähendada, et töö viljakust vähendab väga tihti üliõpilaste ja aine tasapindade erinevus. Kuid eristmeliste harjutuste korraldamist takistab ju senine loengute rohkus. Ergo . . .

Viimaks eksamite juures puudutan käesoleva kirjutuse seisukohalt ainult üht külge, jättes kõrvale kõik teised paratamatused, mille all eksamineerija vähem ei kannata kui eksamineeritav. Mõten nimelt kursuse süsteemi, mille juures tuleb hulk üksiteisega sidumata aineid korraga ning selle tõttu pealiskaudselt ette valmistada. Kuigi üliõpilase na praegu

Erakorralised kulud.

§ 1.	V Balti Üliõpilaskonna Kongressi korraldamine	60.000.—
§ 2.	Üliõpilasmaja sisseseade täiendamine (kardinad, maalid jne.)	70.000.—
§ 3.	Ekskursioonide vastuvõtmiseks sisseseade (voodite ostmine)	50 000.—
§ 4.	Kehvemate üliõpilaste toetamiseks	75 000.—
§ 5.	Haigekassa fondi loomiseks	120.000.—

Erakorralised kulud Mk 375000.—

Kogu eelarve 1.544.000 mk. suuruses.

kirjutan, ei võta ma seda süsteemi käesolevas ühenduses mitte üliõpilasele mõistatuslikult paratamatu töörasekandusena, vaid siinkohal mainin kursusesüsteemi ainult kui üliõpilase seisukohast hariduse omandamistakistavat tegurit.

Lõpuks veel paar sõna ainesliku enese kohta. Sellega puudutan nüüd vahest ainult usutealase erilist „studiumi häda“. Iga päevaga kasvab niihästi teadus ise kui ka elu nõudmised haridusliku tsensuse suhtes iga kutse alal. Sellepärast väga loomulik, et ülikooliski kipub korduma keskkooli lugu: kuigi tunnistatakse, et vana korra juures võeti ained läbi pealiskaudselt, ometi tahaksid kavade kokkuseadjad kõige parema meeleaga, kui selleks ainult võimalused käes oleksid, kõikide seniste õppeainete ulatust suurendada ja uusi veel juuregi võtta. Kuid sama

õpilane oma piiratud võimetega ei jõua kõike seda vaimlist toitu kõnelemata seedimisest korralikult vastugi võtta, ja pole siis imeks panna kui analoogiliselt füüsilisele elule tekivad — vaimlised seedimisrikked. Mõõdas on need õndsad ajad, kus Dr. Faust võis ütelda:

„Habe nun, ach, Philosophie,
Juristerei und Medizin
Und leider auch Theologie
Durchaus studiert . . .“

Olevikus suudetakse ainst hädavaevalt ainult veel kollektiivtöö abil jagu saada, kuna üksik isik nii ehk teisiti peab spetsialiseeruma. Igal teadusel esineb kord pereheitmise aeg, ühel varem, teisel hiljem. Viimases lõhkemiseelses paisumistaadiumis näib praegu, ajanõuetele kohanev usuteadus viibivat. Võib olla tundub see üliõpilasele vähe liialdatult, kuid siis on

selles koormavusetundes süüdi kahtlemata need õppeviiside ülallaideitud raskendavate tegurite jäänu- sed, mis meiegi teaduskonnas veel säilinud. Kuid kui mitte veel praegu, siis igatahes ka mitte kauges tulevikus sunnib tungiv vajadus kindlamat spetsialiseerimist usuteaduseski teostama, kus sundusliku miinimumi tubli kärpimise abil võimaldataks hariduse nime väärivamaid saavutusi mõnes eriaineski taotleda.

Nii mitmekülgset esinevad üliõpilasele hariduseomandamist takistavad „studiumi hädad“, mille masendav mõju seda suurem, et nad mitte üksikult, vaid ikka kohe hulga viisi sulle päälle langevad.

Hädahüüna tahavad need mõt- teavaldused esineda. Nagu igakord hädakisa puhul, nii maksaks vahest siingi vähemalt järele vaadata, kas kaebid esilekutsuv häda kuulub sellesinatse kurja maailma ebamugavate paratamatuste hulka, või oleks seisukord heal jõupingutuse abil parandatav ja teinekord vahest viga koguni kõrvaldatavgi.

S. Aaslava.

Üliõpilaspärlamendist.

Kungla-Ugala kakeluse ja üliõpilasköögi parandamiseasjad Edustuse kohtu ees.

Üliõpilaskonna Edustuse koosolek 5 nov. kujunes õige tormiliseks. Koosolek algab kell 9.15 õhtul; koos 26 edustajat.

Kaks esimest punkti

päevakorras lahendatakse mehhaaniliselt, kuna juhatuse ettepanekute puhul sõnavõtjaid ega vastuhääletajaid ei ole. Seega on kinnitatud üliõpilaskonna 1926 a. teise semestri lisaelarve (mis näeb ette 95.000 sügisel olnud Soome-Eesti üliõpilaspäevade kulude katteks ja 30.000 üliõpilasmaja sisseseade täiendamiseks) ja uue Edustuse valimiste tähtpäevadeks määratud 28, 29 ja 30 no-

vember. Valimistoimkonda valitakse Edustuse poolt ksv! ksv! Aksenia A k e r m a n („Ilmatar“), Paul H e r m a n (organiseerumata) ja K u u s e (korp.). Tormiliseks läheb koosolek, kui arutusele tuleb juba eelmisel koosolekul alustatud

Kungla ja Ugala vahejuhtumine.

Esimees A. P r ü s informeerib üldiselt korp! Ugala ja Kungla vahelise tüli uurimise komisjoni tööst. Sündmustikus tuleb eristada kolme momenti: 1) Vahejuhtumine korp! Rajalal, 2) Vahejuhtumine Pargi ja Tähe tän. nurgal ühes lööminguga ja 3) Vahejuhtumine korp! Ugala konvendi ees ühes lööminguga.

Sõnelus korp! korp! Ugala ja Kungla liigete vahel on algand korp! Rajalal, mis hiljem lööminguga lõppes. Siin olid tegevad Ugala liige Johanson ja Kungla liikmed Must ja Kubo. Tüli lõppedes lahkusid võõrad korp! Rajalast. Tähe tänaval on Kungla salgast mööduvale Ugala liikmele V. Koitmetale kallale tungitud ja Koitmetas toorelt läbi pekstud. Esimese lööjana on kindlaks tehtud Kubo. Teistest lööjatest on end ise teatand ainult Kungla liige Kolk, kuna teised Kungla liikmed eitavad oma osavõttu. Vahejuhtumise kohta korp! Ugala konvendi ees lähevad seletused Jahku. Kungla liikmed seletavad, et Ugala liik-

med neile kallale tungind, kuna Ugala liikmed seda eitavad. Ksv! esimees refereerib edasi iga üksiku tülist osavõtnu seletuse, mis enamasti vasturääkivad.

Uurimise komisjoni¹⁾ liige ksv! K a n g u r kannab ette komisjoni seisukoha järgmiselt:

Arvesse võttes, et kindlakstehtud asjaosaliste korp! Kungla liigete poolt komisjonile antud seletused osalt puudulikud, osalt üksteisele vasturääkivad ja olukordi lahkuminevalt kirjeldavad kui ka täiesti vastu kõnelevad korp! Ugala poolt osavõtnute ja erapooletute päälitnägijate seletustele, — ei fikseeri T. Ü. Edustus üksikute tülist osavõtnute korp! Kungla kui ka korp! Ugala liigete süüdi. Üldiselt on selgunud, et 1) korp! Kungla liikmed rohkearvuliste salkadena on füüsilist jõudu tarvitand üksiolevate korp! Ugala liigete vastu, mille tagajärjel viimased kergemaid kehalisi vigastusi saand; 2) et korp! Kungla eestseisuse liikmed, kes läheduses viibisid, löömingu ärahoidmiseks samme ei astund; 3) et komisjonile antud seletused üksikute asjaosaliste korp! Kungla liigete poolt otsekohesed ei olnud; 4) et tüli kogu üliõpilaskonna hääle nimele varju on heitnud; 5) et tülist osa võtsid ligi pool korp! Kungla liikmeid, ka eestseisuse liikmed, mis näitab, et kasvatus ja sisemine kord nimetatud organisatsioonis eriliselt nõrk. Paneb ette komisjoni nimel rukkida korp! Kungla üheks aastaks, paludes Ülikooli valitsust tagandada praegune juhatus ja ära keelata uute liigete vastuvõtt organisatsioonis. Korp! Ugala ehitada nõue, et tema karistaks üliõpilast Johansonit ja kõiki teisi neid omi liikmeid, kes end lubamatult ülal pidasid ning karistuse määrast teataks üliõp. Edustusele.

Ksv! P r ü ü s teatab, et juhatuses hääled langesid pooleks — ühed soovisid Kungla rukkimist, teised sulgumist. Algavad vaieldused komisjoni ja juhatuse esitiste puhul.

Ksv! M i h k e l s o n (selts.) asetab küsimuse: miks ei astund Ugala liikmed oma kaasliigetele appi? Küsimus jääb vastamata.

Ksv! P a a s leiab, et korp! Kungla liikmed on talitand mitt-aumehelikult, eriti ülekuulamisel. Karistus, mis ksv! Kanguri poolt ette pandud on väike. Rõhutab eriti, et tarvis kindlaks määrata ka korp! Ugala süüdi.

Ksv! K a n g u r (EÜS.) annab kolmat korda ülevaate sündmustikust.

Ksv! A d a m s (organiseerumata) esineb pikema kõnega. Raske on öelda, kes olid sel korral paremad, kas Kungla või Ugala liikmed. Selge on, et meil on tegemist ebakultuursete isikute tooreste instinktidega. Kogu asja seab eriskummalisesse valgustusse veel asjaolu, et löömaritel ei olnud julgust ausalt anda vastust omas tegudes kaasvõitlejate eeski. Avaldab imestust, et Edustus kahel koosolekul kuulab mittepetiitlikke

üksikasju ja arutab „strateegilisi“ seisukohti. Küllalt selles, et seda tegema pidi komisjon. Minul isiklikult on lõpmata ükskõik, kes lõi pudeliga, kes võtmega, kes pussiga või kas „kaasvõitlejad“ vaatasid neid toiminguid päält või võitlesid kaasa. Sellepärast ei pea ma tarvilikuks ka peent vahetegemist üksikute „kaasvõitlejate“ süü fikseerimises. Selge on, et midagi on mäda neis rüütiorganisatsioonides, kui võidakse talitada nii mittevastavalt üliõpilase-kultuurinimese aule, ei lihtsalt inimese nimele. Kungla nimeline organisatsioon pole enam võimalik üliõpilaskonnas, see häbistatud nimi peab kaduma. Need Kungla liikmed, kes pole süüdi, võivad ju asutada uue organisatsiooni. Kungla seesugusena tuleb aga sulgeda. Ka rügement kaob, kui ta on häbistand oma nime. Võib olla pole seesugune üldine karistus just matemaatiliselt õiglane, kuid täiesti õiglane saab olla ainult jumal, meie mitte.

Ksv! M i h k e l s o n (selts.) küsib, kas olid tülist osavõtjad purjus.

Ksv! A d a m s leiab, et mingisugune purjusolek ei vabasta meest moraalsest vastutusest ega vähenda seda.

Ksv! P i i l m a n (korp! Ugala) leiab, et tuleks Kungla kindlasti sulgeda.

Ksv! K ä ä p a r i n (maa-alalised kogud) leiab, et organisatsioones, kus sarnased ülesastumised võimalikud, peab midagi olema mäda, nimelt kasvatus (vahelhüüe: rebased, meie järele!).

Ksv! M e k k a r t (selts.) kannab ette ksv! Aleksis Krahe (radikaal.) poolt kirjalikult esitatud seisukoha, kuna ta ise koosolekul ei viibi: „Radikaalsete üliõpilaste rühm, läbi harutades viimasel ajal Tartu korporatsioonidesse kuuluvate üliõpilaste vahel aset leidnud juhtumisi, leiab, et ettetulnud vahejuhtumuste stiimulid ja põhjused ei peitu mitte niivõrd üksikuis korporatsioonides, vaid et sellaste inetuste juured peituvad kogu meie korporantlikus ideoloogias ja korporantliku kasvatuses kungeldamises ja pääliskaudsuses, mis võimaldab ja otse soodustab õhkkonna sarnastele barbaarsustele. Sellest seisukohast välja minnes mõistabki R. Ü. R. hukka ettetulnud metsikused.

Ksv! M i h k e l s o n leiab, et süüdi on alkohol. Ksv! P r ü ü s leiab, et ksv! Mihkelson kaldub päevakorrast kõrvale ja võtab ksv! Mihkelsonil sõna ära, viimase protestist hoolimata. Kui juhataja ksv! Mihkelsonil, kes oma sõnavõtmist kaitsta tahab, teist korda sõna ära võtab, lahkuvad ksv! Mihkelson protesteerides koosolekult. Nüüd tekivad vaieldused juhataja teguviisi üle. Ksv! M e k k a r t küsib juhatajalt, missuguse punkti põhjal ksv! Mihkelsonil sõna ära võeti. Ksv! P r ü ü s vastab, et vaadaku ise järele. Ksv! S u m b e r g i (korp.) ettepanekul otsustatakse läbirääkimisi lõpetada.

Ksv! P i i l m a n n (korp.) esitab ettepaneku: Edustus ära kuulates komisjoni aruannet otsustab Ülikooli Valitsusele ettepaneku teha sulgeda korp! Kungla jäädavalt. Ettepanek täiendatakse järgmiselt: Esitada korp! Ugala nõue, et tema karistaks üliõpilast Johansonit ja

kõiki teisi neid omi liikmeid, kes end lubamatult ülal pidasid tülist korp! Kungla liigetega ja karistuse määrast teataks üliõpilaskonna Edustusele.

Ksv! M e k k a r t küsib veel, missugust riista tarvitatud löömise juures — ajakirjanduse andmetel olnud noad.

Ksv! K a n g u r vastab, et nuga vist pole tarvitatud, löödud on kas kepi või võtmega. (Vahelhüüe: aga arstid „konstateerisid noa tarvitamist.“ Ksv! Kangur: „ka Edustuse komisjonis oli arste, kes seda ei saand konstateerida.“)

Ksv! A d a m s esitab isiklikult teise ettepaneku: 1) Paluda Ülikooli Valitsust korp! Kungla sulgeda; ühtlasi rukkida kõik kindlakstehtud löömingust osavõtjad määramatuks ajaks ja 2) korp! Ugala aktiivsed osavõtjad rukkida.

Ksv! P r ü ü s vaidleb vastu, leides, et pole selge, mida tuleb mõista rukkimise all Edustuse poolt.

Ksv! A d a m s seletab, et Ülikooliseaduse järele on Edustuse otsused kõigile üliõpilastele sunduslikud. Seega siis, kui rukkib Edustus, siis tuleb seda pidada igal üliõpilasel.

Esimees loeb ette ettepanekud: ksv! Piilmanni, komisjoni ja ksv! Adamsi. Leiab, et esimesena tuleb hääletada ksv! Piilmanni ettepanek, kuigi sellele vastu vaieldakse.

Hääletamise motiivide kohta teatab ksv! Adams järgmist: Organiseerumate rühmale on lõpmata veider ja võõras kogu õhkkond, milles on võimalikud sarnased teod. Et ta käesoleva asja juhuslikkudele detailidele ei omista mingisugust tähtsust, siis ei ole rühm pidand tarvilikuks harutada asja ega võtta ühist seisukohta. Sellepärast jätab rühm resolutsioonide hääletusel liikmeile täieliku vabaduse.

Kiri toimetusele¹⁾.

Maa-alaliste üliõpilaskogude avaliku vaieluskoosoleku üle 21. novembril toob — er „Üliõpilaslehes“ nr. 13 kirjelduse, kus lausub lõpul nagu oleks koosolekul üliõpilaskogude edustuse rühmale „kibedaid etteheiteid“ tehtud. See ei vasta tõele. Küll püüdis edustuse liige ksv! H. Raudsepp (korp.) valimiseelses meeolus üliõpilaskogude rühma tegevust agaralt arvustada väiteid ette tuues, mis teiste üliõpilaskonna edustusliigete poolt ümberlükati. Vaatamata piiratud arvu edustajate peale üliõpilaskonna edustuses on üliõpilaskogud edukalt juhtinud üliõpilaskonna lugemislaua toimkonda, majandustoimkonda, üliõpilaskogudest töötas üliõpilaskonna juhatuses I abikirjatoimetaja ja liige üldtoimkonnas.

Aruanded näitavad, et majandustoimkond ja lugemislaua toimkond s. a. iseäranis edukat tegevust on avaldanud,

12. XII. 26.

Ed. Kääparin
Edustuse liige.

1) Komisjoni kuulusid ksv! ksv! Kolk (korp! Vironia), Prüüs ja Kangur (EÜS).

1) Avaldame põhimõttel: „audiatur et altera pars.“ Toimetus.

Ksv! Piilmanni ettepanek võetakse suure hääleteenamusega vastu, samuti ksv! Kanguri täiendus sellele. Edustuse otsus Kungla-Ugala tüli asjus kõlab lõpuliikumise redaktsioonis järgmiselt: 1) Paluda Ülikoolivalitsust korraldada Kungla sulgeda. 2) Esitada korraldus Ugala nõue, et tema karistaks üliõp. Johansonit ja kõiki teisi neid omi liikmeid, kes end lubamatult ülalpidasid tüli korraldajate liigetega ja karistuse määrast teatatakse Edustusele.

Ksv! Kääparin esitab veel järgmise resolutsiooni: Edustus mõistab hukka alkoholi tarvitamist organisatsioonis. Leiab, et tuleks kasutada praegust ärevat meeleolu revolutsiooni läbiviimiseks.

Ksv! Kangur, vaieldes vastu ksv! Kääparini resolutsioonile, esitab omalt poolt järgmise: Edustus peab tarvilikuks, et lähemal koosolekul tuleks kõne alla alkoholi tarvitamise küsimus organisatsioonides. Juhataja paneb esimesena hääletusele ksv! Kanguri ettepaneku leides, et see ulatuselt laiem. Kuna ksv! Kanguri ettepanek saab poolt 13 häält, langeb ksv! Kääparini ettepanek ära. Ksv! Kääparin lahkuks koosolekult protestiks tema ettepaneku mitte hääletuselepanemise pärast. Seega juba teine koosolekust lahkuja konfliktist pärast juhatajaga. Intsidenti saadavad

kestvad ja üldised vahelhüüded. Kuid koosoleku meeleolu muutub veelgi ärevamaks, kui ksv! Mekkart läbirääkimiste all tõstab ülesse

Üliõpilasköögi küsimuse.

Ksv! Mekkart (selts.) süüdistab korduvalt majandustoimkonda ja kaudselt juhatajat, kes majandustoimkonna juhatajale ksv! Taalmannile ei tuleta meele ta ülesandeid.

Ksv! Paas (selts.) leiab, et süüdistada tuleb siin ikkagi ainult majandustoimkonda, kes millegipärast ei astu samme puuduste kaotamiseks.

Ksv! Sengbus (org.) püüab kaitsta majandustoimkonda.

Vaieluste käigus heidetakse üldiselt ette majandustoimkonnale hooletust.

Ksv! Mekkart. Olen lõunast söönd siin 45 marga eest, aga ikka täis pole saand. Naisseltsis saada 45 marga eest täis. Kusagil peab koer maetud olema, kes uriseb, tarvis see aga üles leida. Tasu eest üliõpilasköögis vett süüa pole vaja, kui seda mujalt saab tasuta.

Rida teisi kõnelejaid leiavad, et toit selle hinnaga eest pole seda väärt.

Ksv! Adams leiab, et ühe tavalise söögimaja pidamisel üliõpilasmajas pole mõtet. Praegu võivad eratehtevõtjad võistelda üliõpilasköögiga. See aga pole normaalne, kuna üliõpilasköögi ökonoomil hulk soodustusi: puudub linna-

maks, ruumid priid, riistad ja serviiski Edustuse poolt. Milles siis asi seisab? Arvan, et selles (tõstab rahatasku)! Ärimees on ärimees; temaga tuleb ka vastav keel leida. Kui tema ei suuda anda, mis nõuetav, siis tuleb võtta teine, kolmas, kümnes — kunni asjad korras. Alaväärtusliku toidu andmine kaasvõitlejatele on häbiast. Kui meil vahest võimalik end teisiti toita, siis tuleb mõelda eriti nende peale, kes on sunnitud käima üliõpilasköögis. Asja parandamine pole aga kaugeltki võimata, kuigi see tööd nõuab.

Ksv! Prüüs leiab, et majandustoimkonna ringkonnad olla rahul söögisaaliga praeguste toitumise väärtuse juures.

Üldised vahelhüüded ksv! Taalmanni aadressil.

Ksv! Kangur teatab, et võiks pärida ksv! Taalmannilt eneselt, tal olla üliõpilaskonna poolt korter üliõpilasmajas. (Vahelhüüe: „mis Te räägite?“ — Mära. Juhataja kutsu korrale.)

Päale pikemate tormiliste vaieluste, mis keerlevad majandustoimkonna tegevuse ümber, teeb ksv! Paas ettepaneku: „Majandustoimkonnale ülesandeks teha järgmiseks Edustuse koosolekuks esineda ettepanekuga, kuidas üliõpilasköögi asja paremini korraldada.“ Ettepanek võetakse vastu ühel häälel. Koosolek lõpeb k. 1 öösel.

Akadeemiline kroonika.

Ülikooli Valitsuse otsus Kungla-Ugala kokkupõrgete asjus

Tähe tänava kakeluse asjus asus üliõpilaskonna edustus seisukohale, et korp. „Kungla“ sulgeda tuleks, missugune ettepanek ka ülikooli valitsusele tehti. Ülikooli valitsus on omalt poolt asja mitmekülgsest uurinud.

Ülikooli valitsuse otsus käib järgmiselt:

Ülikooli valitsus, läbi vaadanud materjalid kokkupõrgete kohta korporatsioonide „Kungla“ ja „Ugala“ liikmete vahel öösel 16/17. okt. 1926. a. 1) Korp. „Rajala“, 2) Tähe ja Pargi tän. nurgal ning 3) Tähe tän., korp. „Ugala“ korteri kohal, arvestades asjaolusid ning hinnates osavõtjate tegevust eetika ning aka-

deemilise heakorra vaatepunktilt, otsustas:

1. Üliõpil. Eduard Kubo, kui kõige aktiivsem tegelane kokkupõrgetes, ülikoolist välja heita üheks aastaks.

2. Üliõpilased Tõnis Kolk ja Valter Juhanson, kui aktiivsed tegelased kokkupõrgetes, ülikoolist välja heita poolks aastaks.

3. Üliõpilastele Anton Must, Juhan Ustal, Walter Treumann, Erich Tammur, Felix Peterson, Jaan Warendel, Karl Lehtmeets, Hans Mahlapuu, Aleksander Noormets, Theodor Tuul, Karl Särg, Hermann Rätsep, Johannes Saarson, kes osalt aktiivselt kokkupõrgetes osa võtnud, osalt ei ole püüdnud takistada ega ära hoida kokkupõrkeid, määrata noomituis.

4. Korp. „Kungla“, kelle koosseisust

määrav osa sündmustega seotud, osalt aktiivse tegevusega, osalt iseäranis vanemate liigete poolt, tegevusetusega kokkupõrgete ärahoidmiseks, mis kõik näitab korporatsiooni sisemise korra ja kasvatuselabasoovitavat suuna, sulguda jäädavalt, andes aega asjade likvideerimiseks kuni 1. veebr. 1927. a.

5. Kõigile neile üliõpilastele, kes 1926. a. 2 p. a. kuulusid korp. „Kungla“ koosseisu, tunnustada mittelubatavaks olla uute üliõpilasorganisatsioonide asutajate nimekirjas.

6. Korp. „Ugala“, kelle liikmeid mitmed mainitud kokkupõrgetest on aktiivselt osa võtnud, neist üks eriti silmapaistvalt ja sündmuste algamiseks mõjuvalt tegev olles, mis annab põhjust järeldada korp. sisemises korras vastavaid puudusi, teha märkus.

Vastutav ja päätoimetaja: V. Adams. Toimetuse sekretäär: E. Raudsepp. Liikmed: K. Kesä, H. Kolk.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige uuemate mudelite järgi

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige parematest materjalidest

„Estoking“ jalanõud on seepärast nägusad ja vastupidavad

„Estoking“ jalanõud on sealjuures võrdlemata odavad

„Estoking“ jalanõud on igalpool tuntud ja nõuetavad

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Rätsepaäri

Max Johanson

Tallinn, Lühikejalg nr. 6. Kõnetraat 30-89.

Teatab oma austatud tellijatele, et rikkalikus valikus hooaja moodsad riided on kohale jõudnud Inglismaalt.

Uuemad Londoni uudised.

Oma töökojas valmistatud

Üldmütse pesu-
samefist
kõiksugu Värvimütse

tuntud häduses.

Kõik-
sugu **Karusnahad** suures valikus
kohale jõudnud

Hinnad võistlemata odavad.

Austusega **R. Jakobson.**

Tartu, Uueturu tän. nr. 8.

Spetsiaal optika äri

B. SCHULTZE

asuf. 1873.

Rüütli tän. nr. 10.

Igasuguste silmaklaaside asjatundlik valimine ja kõige kiirem täitmise härrade arstide ettekirjutuse järele.

„Zeiss-Punktal“ klaaside ladu.

A. HORN

Suurturg nr. 4

Kellade parandus-töökoda

Töö korraline, kiire ja odavad hinnad. Maitserikas väljavalik imit. ehteasjadest: portsigarid, sõrmused, ketid, rinnanõelad jne.

Kuld- ja hõbeasjade parandus.

Kuldamine, hõbetamine ja nikeldamine.

Kõrges väärtuses kaup on pärale jõudnud ja soovitatakse suures väljavalikus:

Ülikonna- ja palituriit

Villast kleidiriit

Siidiriit ja pesusiidi

Siidirätte

kõrges väärtuses odavate hindadega

Suurturg nr. 7

(Raatuse ees)

R. Brett

Kõige moodsamaid ja vastupida-
vamaid jalanõusid ostate ja tellite

J. Wengerfeldt'i
saapaärist
Tartu, Rüütli tän. 5.

D. KAHN

Aleksandri tän. nr. 4.

Kõige suurem meeste- ja naiste-
rahva valmisriiete äri Tartus.

Suures valikus moe- ja pudukaupa.

Hinnad võistluseta.

Üliõpilastele 10% hinnaalandust.

Äri asutatud 1886. a.

Kullasepa ja graveerimise tööstus

Joh. Villmann

Tartus, Kүүtri tän. 2.

(Vastu kino Athenat.)

Valmistan kõiki sellele alale puutuvaid töid,
nagu: korporatsioonide vapid, seltsi märgid,
monogrammid, käekirjad, emailleerimise tööd jne.

Töö korralik ja hinnad võimalikult odavad.

Rätsepa-äri
ED. UUSEN

Promenaadi tän. 4.

— Valmistan —

intelligentsile ja üliõpilastele

vastuleliku
hinnaga kõiksugu rätsepa töid

Karl Taklaja
tubakakauplused

Tartus,

Aleksandri tän. nr. 5.

:: Rüütli tän. nr. 10 ::

= Müük suurel ja väikesel arvul =

Kellakauplus ja parandustöötuba

H. Tillemann.

Enne Ed. Kivastik.

Tartus,

Promenadi tän. nr. 11.

Kõnetraat 9-90.

Suur valik moodsatest jalanõudest on

Ludvig Oja

saapakaupluses

Tartus,
Kaubafoov nr. 5.

Valmisriiete ladu

A. PASTERNAK

Tartu, Aleksandri t. 2.

Telefon: äri 7-84,
kodus 5-23

Soovitab oma suurest la-
dust uuema moe järele
— valmistatud —

valmisülikondi
herradele ja daamidele.

Suur valik kodumaa ja
väljamaa jackett-, palitu-,
kostüümi- ja voodririideid.

Tellimised täidetakse
kiiresti ja korralikult.

-- Hinnad äärmiselt odavad. --

FOTO

ARMIN LOMP

Tartus, Vana t. nr. 6.

Kõnetraat 2-53.

I kl. juuksetööstuse-äri

A. RAUD

Asutatud 1911. aastal.

Äris töötavad ainult I klassi
väljaõppinud jõud. Töö kiire,
puhas ja korralik.

Jaani tän. 8, Barklai platsi taga,
K. Ungerri äri kõrval.

Roman Gutmann

Kompveki- ja shokolaaditööstus.

Vallikraavi t. nr. 8. Kõnetr. 500.

Asut. 1905. a.

Kohvik ja kondiitri äri O.Ü. „LINDA“

Suurturg 2, II korral

Suurim ja mugavaim kohvik Tartus.

Alati saadaval kõrges häduses kõikisugu
kondiitri saadused ja mitmesugused joogid.

Tellimised tortide, kringlite, sritse-
lite jne. pääle täidetakse korralikult.

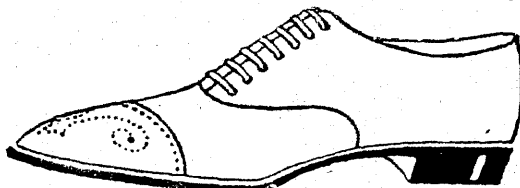
Tellimiste päält üliõp.-organisatsioon. hinnaalandus

Igapäev k. 5-7 p. I. kontsert- muusika.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Küüni t. 4,

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täie-
liku vastutusega töö eest.

Moe-, pudu- ja pesuäri **VENNAD LEPP**

Tartus, Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.

Alaliselt suur valik: värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaelashalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester. ja naister. pesu, koetud vill. naister. jakke ja veste, laste ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Vihmavarje, jalutuskeppe. Villast lõnga rohkeis värves.

D. M. C. träsitööniite.

Lastesaapaid, tennis-, võimlemise- ja hommikkingi.

Meester., naister. ja laste **kalosse.** igasugune korralik auruga **riietevoltimine.**

Hinnad võistlemata odavad. Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5-10% hinnaalandust!

Härrad üliõpilased!

Väga mõnus suupiste on

E. T. K. kilud, sprofid ja sardiinid.

Samuti maitsevad suurepäraselt

E. T. K. naturaalsõuna- ja marjaveinid.

Proovige ja teie veendute, et need Teie maitset on tabanud.

Saadaval

E. T. K. Tartu harukontoris

Maarjamõisa tänn. 21.

Hind 25 marka.

RAHVUSRAAMATUKOGU